

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 2.....הלכתא למשיחא
- א. שתי הלחם הנצה שריא או חנטה שרייה ... הנצה דעלה וחנטה דעלה
2.....מי הוי כי השרשה או לא תיקו.
- 3.....הלכה למעשה
- ב. אם השרישו קודם לעומר עומר מתירן ואם לאו אסורין עד שיבא עומר הבא.....3
- ג. דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר ואתא עומר וחליף עלייהו וקא מיבעיא
ליה מהו לנקוטי ומיכל מינייהו כמאן דשדייא בכדא דמיא ושרינהו עומר או דלמא
בטיל להו לגבי ארעא.....4
- ד. כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפי' פחות מכדי אונאה חוזר.....5
- ה. דאמר ליה שדאי בה כדבעי לה ואתו סהדי ואמרי דלא שדא בה
כדבעי לה ... נשבעין עליהן או אין נשבעין עליהן כדשדייא בכדא דמיא או דלמא
בטיל להו אנב ארעא וכמקרקעי דמו ואין נשבעין עליהן תיקו.....6
- 8.....הלכתא למשיחא
- ו. חטין שברעי בקר ושעורין שבגללי בהמה חישוב עליהן לאכילה אין
מטמא טומאת אוכלין לקטן לאכילה מטמא טומאת אוכלין.....8
- ז. דנקטינהו וזרעינהו וקא בעי לאיתויי מנחות מינייהו מאי משום
דמאיסותא הוא וכיון דזרעינהו אזדא למאיסותייהו או דלמא משום כחישותא הוא
והשתא נמי כחוישה תיקו.....9
- ח. פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי.....9
- ט. כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי
מעשה 10
- י. דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מצרית מי הוה עיכול הוה ליה ככלי
גללים ככלי אדמה ואין מקבלין טומאה.....10
- יא. כלי אבנים וכלי גללים וכלי אדמה אין מקבלין טומאה לא מדברי
תורה ולא מדברי סופרים.....10

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

יב. ובלעו זאבים שני תינוקות ... וטהרו את הבשר ... דרכיך ... וממאו את העצמות ... דאקושי טפי..... 11

יג. חיטין שירדו בעבים ... למנחות אמאי לא אלא לשתי הלחם מאי ממושבותיכם ... לאפוקי דהוצה לארץ ... או דלמא ממושבותיכם דווקא ואפילו דעבים נמי לא..... 11

הלכה למעשה..... 12

יד. שיבולת שהביאה שליש קודם לעומר ועקרה ושתלה לאחר העומר והוסיפה מהו בתר עיקר אזלינן ושרייה עומר או דלמא בתר תוספת אזלינן ועד שיבא עומר הבא..... 12

טו. ילדה שסבכה בזקנה ובה פירות אפילו הוסיף במאתים אסור..... 12

טז. בצל ששתלו בכרם ונעקר הכרם אפי' הוסיף במאתים אסור..... 13

דף סט.

הלכתא למשיחא

א. שתי הלחם הנצה שריא או חנטה שרייה ... הנצה דעלה וחנטה דעלה מי הוי כי השרשה או לא תיקו

אילנות משבעת המינים שמביאין מהם ביכורים¹ כבר התבאר לעיל דף סח: שאין מביאין² מהם בכורי פירות³ קודם להקרבת שתי הלחם שבעצרת שנאמר (שמות כג פסוק טז) (וְחָג הַקִּצִּיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ.

¹ רש"י בסוגייתנו ומשמע מהלח"מ שאף הרמב"ם יודה שספק זה שייך אף בביכורים.

² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ב הלכה ו

³ ע"כ צ"ל כן שהרי בתו"מ כתב דקודם העומר פסול והכא משמע שכשר בדיעבד רק לא יקבלו ועוד דהעומר אינו עגן לפירות כלל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם הנצו או חנמו העלים כשהביאו שתי הלחם הרי זה ספק אם הנצת העלין או חנמתן כמו חנטה בפירות והשרשה בתבואה⁴, והותר להביא בכורים אם ביכרו הפירות קודם חנוכה⁵, או אינה חשובה השרשה, לפיכך לא יביא עד אחר הקרבת שתי הלחם של השנה הבאה.

י"א⁶ שגם בתבואה שהיתה בקרקע וחנמו עליה או הנצו עליה שלה כשהביאו שתי הלחם הרי זה ספק אם הנצת העלין או חנמתן כמו השרשה והותרה להביא ממנה בכורים ומנחות, וכל שכן שהותרה⁷ באכילה אם חנמו או הנצו עליהם קודם העומר, או אינה חשובה השרשה, בין לאכילה ובין להקרבת מנחות, לפיכך לא יביא ואם הביא הורצה.

הלכה למעשה

ב. אם השרישו קודם לעומר עומר מתירן ואם לאו אסורין עד שיבא עומר הבא

⁴ תו"א זרעים לקומים סי' ח' סק"א ב' ד' וזה דלא כר"י קורקוס ולא כמנ"ח מצוה צ"א ולא כמרכה"מ וגם דלא ככ"מ לקמן פ"ד הי"ג.

⁵ הפרישן קודם חנוכה ולא הביאן דהיינו שלא קיים מצות הנחה בעזרה קודם חנוכה ירקבו. הפרישן לאחר חנוכה אינן קדושים ונדחין לעולם. הנצו אחר שתי הלחם או שביכרו אחר חנוכה מביאין בעצרת ואם הביאין קודם עצרת כשר [וצ"ע מתי תחלת הזמן שכשרין בו בדיעבד אם תחלת ניסן או חג הפסח] אבל אין קורין עליהן. הנצו קודם שתי הלחם וביכרו אחר חנוכה אם הוא מהמביאין שאינן קורין מביא לתחלה קודם עצרת, דרך אמונה שם א

⁶ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה כ' אך רש"י פי' מי הוא הנצה דעלה בפירות האילן כהשרשה דתבואה או לא ע"כ. משמע דלא בעי אלא בפירות האילן אבל רבינו ז"ל שכתב תבואה שהיתה בקרקע וכו' משמע דבתבואה גופה בעי אם הנצת עליהם הוי כהשרשה או לא. ויש לדקדק רבינו ז"ל אדבעי לענין הבאת קרבן אמאי לא בעי להתיר להדיום אם הנצת העלין קודם קריבת העומר הוי כהשרשה ומותר אחר העומר או לא הוי השרשה ואסור עד העומר הבא בשלמא לפירש"י ז"ל דהוי הבעיא באילן אבל בתבואה ל"ל הנצת עלה להכי לא בעי בהדיוט דאין בו איסור אלא בתבואה קודם העומר אבל לרבינו ז"ל דאיירי בתבואה קשה. וגם לפירש"י ז"ל קשה אמאי לא בעי לענין קרבן הנצת עלה באילן קודם העומר ואמאי נקט שתי הלחם מיהו אין זה קושיא דנקט הלחם שהוא מאוחר יותר מעומר וכ"ש לעומר הקודם לו שיש בעיא בו אם אסור או לא.

⁷ עי' בלח"מ מה שהקשה דלרבינו הו"ל למיבעי לענין עומר יעו"ש וי"ל דעדיפא מינה קבעי לה דליכשר אפילו לגבוה וק"ל. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כל תבואה⁸ שהשרישה קודם הקרבת העומר אע"פ שלא נגמרה אלא אחר שקרב, מותרת באכילה משקרב העומר, אבל תבואה שלא השרישה קודם לט"ז בניסן, אע"פ שהיתה זרועה קודם שקרב העומר הרי זו אסורה עד שיבא העומר הבא, ודין זה בכל מקום ובכל זמן מן התורה.

וזמן השרשה י"א דהיינו שנזרעה שבועיים⁹ ויותר¹⁰ קודם הקרבת העומר ואז ניתן בהקרבת העומר ולכן אם נזרעה בתוך שבועיים לפני הקרבת העומר אין העומר מתירה וי"א שזמן השרשה הוא ג' ימים¹¹ ובשעת הדחק¹² כגון שלא נמצאו אלא מחיטים אלו לצורך מצת מצוה אפשר להקל בזמן הזה כשיטה זו בתבואת חו"ל¹³. ויבואר עוד להלן דף ע. בעוה"י"ת.

ג. דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר ואתא עומר וחליף עלייהו וקא מיבעיא ליה מהו לנקוטי ומיכל מינייהו כמאן דשדייא בכדא דמיא ושרינהו עומר או דלמא בטיל להו לגבי ארעא

תבואה שהשרישה¹⁴ אחר העומר, וקצרה זרע מן החטים בקרקע אחר כך, ובשעת העומר הבא עדיין החטים בקרקע ולא התחילו עדיין לשרש, וכן אם

⁸ רמב"ם שם הלכה ד ושו"ע יו"ד רצג ג

⁹ ומקצת היום של השרשה ככולו שאנ"א שם, וכ"כ המנ"ח מצוה רמו ושג אות ד. אמנם דעת הנובי תניינא או"ח סי' פד שדוקא אם השיעור שלשה ימים, אמרינן מקצת היום ככולו אבל אם השיעור שתי שבתות, מכיון שלא הוזכר שם ימים כלל, אלא שבתות, אין בו הדין של מקצת היום ככולו ועיין חזון איש שביעית סי' כו ס"ק ב שדחה דעת הנובי

¹⁰ נקודות הכסף ודגול מרבבה שם ובנודע ביהודה תנינא או"ח פד

¹¹ ש"ך שם ס"ק ב בשם התרומת הדשן

¹² שדי המד מערכת המין ומצה סי' י אות טז ועיין בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' מג שצירף עוד סיבה להקל במדינת ענגלאנד (אנגליה) יותר מבשאר מקומות, ע"פ המהר"ם שיק (יו"ד סי' רצ"ב) שכתב ראייה ברורה לדברי התה"ד מדברי הרא"ש (בפיה"מ פ"ב דכלאים מ"ג) "דאיתא ימתין לה עד שיתליע, ואיתא בירושלמי עד כמה מתלעת עד שתהא בארץ ג' ימים במקום הטיט ולא במקום הנריד, ופי' הרא"ש שם דפירושו דבארץ לח מתפשטין הימנו שרשים דקים אדומים כתולעת ולכך כשמהפכין מתים השרשים, וסיים ומוזה נראה שאין כל הזרעים וכל התבואות שווין ואין כל המקומות שווין ולכה"פ מידי ספיקא לא נפקא עכ"ד, ואם כן מדינת ענגלאנד הנתברך בגשמים מרובים בודאי הארץ לחה ונקלט במהרה מבשאר מקומות ומידי ספיקא לא נפקא וכדעת המהר"ם שיק ויש להתיר בחדש בזה"ז ובשעת הדחק"

¹³ ואם ודאי הושרשה תוך ג' ימים אפשר להקל אף בתבואת ארץ ישראל (שו"ת חת"ס יו"ד סי' ק)

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

נזרעה קודם העומר ולא השרישה עד לאחר העומר¹⁵, הרי אלו ספק אם מותר ללקוט התבואה המונחת בקרקע בשעת עומר ולאכלה¹⁶, שהתירן העומר, כיון שעדיין לא נשרשה ואף על פי שהיא מונחת בקרקע כאילו היתה מונחת בכלי דמיא והעומר מתירה אם רוצה לחזור ללוקטה כך כמו שהיא¹⁷, או לא יתיר אותן מפני שבטלו בקרקע לפיכך אסורים שהיא ספיא דאורייתא¹⁸, ואם לקט מהם ואכל אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות.

ד. כל דבר שנמדה ושנמשקל ושנמנין אפי' פחות מנדי

אונאה חוזר

כבר התבאר במסכת ב"מ דף נו: וב"ב דף צ. שלא נתנו חז"ל¹⁹ שיעור לאונאה שתות אלא כשנתאנה בשווי המקח, אבל בטעות במדה או במנין או במשקל, אפילו בכל שהו, צריכים להשלים הטעות²⁰, אפילו בקרקע²¹, ואפילו לאחר זמן מרובה²², ואף בנושא ונותן באמונה ונמצא חסר הדין כן²³, ואף אם קיבלו בקנין זה מזה שלא נשאר אצל חברו כלום, קנין בטעות הוא.

¹⁵ ש"ך שם ה

¹⁶ ש"ך שם ט

¹⁷ והא דאמרינן לעיל כל שלא השרישה אסורה עד העומר הבא היינו בנידולין.

¹⁸ לבוש שם.

¹⁹ שו"ע ונו"כ רלב א

²⁰ ואין כאן דין מחילה, וכתב הסמ"ע דדוקא בשווי המקח נתנו חז"ל שיעור שתות משום שאינם יכולים לצמצם שווי המקח, משא"כ במדה ומשקל ומנין שאפשר לצמצם (ועי' כסף הקדשים סימן עה סעיף ב במי ששלח סחורה לחבירו והלה טוען שחסר מן הסחורה, ועי' פרק יב הערה פ), ודעת הרשב"ם דמ"ש לעולם חוזר היינו ביטול מקח, ורצה לחלק בין קרקע למטלטלין, אבל אין כן דעת רוב הראשונים, עי' בב"י ובאחרונים, ובשו"ת רב פעלים ח"ג חו"מ סימן יג דין בשנים שקיבלו סחורה מסוכן אחד וכשפתחו הבילותיהם מצאו שאצל אחד חסר מהסחורה ובאותה מדה יש אצל השני יתרון, אם ובאיזה אופן צריך להודיע לסוכן או לחבירו, עיין שם שהעלה בזה כמה צדדים.

²¹ סמ"ע שם ב

²² וכתב הסמ"ע דלא דמי לאונאה שנתנו חז"ל שיעור בכדי שיראה, דשאני הכא דטעותו ידוע ודומה להחזרת גזילה שאין לה זמן, ע"כ. והב"ח כתב שאם נודע לו הטעות ושתק ונשתמש בו וכיוצא בזה דגלי דעתיה דלא קפיד הוה מחילה ושוב אינו יכול לחזור. ומשמע דלאו דוקא נשתמש אלא בשתיקה שיש בה גלוי דעת דלא קפיד הוי מחילה, וצ"ע.

²³ באה"ט סימן רכז ס"ק לו בשם בני חיי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

אם אין יכולים להשלים הטעות, דעת רוב הפוסקים²⁴ שהמקח בטל.

וכבר התבאר בקידושין דף מב: שהמוכר לחבירו²⁵ קרקע במדה²⁶, ונמצא חסר מהמדה אפילו כל שהו, ואין לו להשלים בקרקע לצדו, יש אומרים²⁷ שהוא מקח טעות, ויש אומרים²⁸ שהמקח קיים ומחזיר הטעות הטעות, המקח קיים. והעיקר בדעה ראשונה.

לפיכך גם יתומים שחלקו במידה קרקע, או במידה משקל ומנין, מטלטלים, ונמצא חסר בטלה החלוקה.

**ה. דאמר ליה שדאי בה כדבעי לה ואתו סהדי ואמרי דלא
שדא בה כדבעי לה ... נשבעין עליהן או אין נשבעין
עליהן כדשדייא בכדא דמיא או דלמא בטייל להו אנב
ארעא ונמקרקעי דמו ואין נשבעין עליהן תיקו**

²⁴ עיי' ב"י ריש סימן רלב שהביא דיעות הראשונים בזה, ונראה כן דעת הרמב"ם והרמב"ן והר"ן והרא"ש. ודעת הרשב"א שלעולם המקח קיים ואפילו אינו יכול להשלים מחזיר האונאה, עיין שם, ועיי' ביאור הגר"א ובחידושי רעק"א. ובסמ"ע סק"ב כתב בדעת רוב הפוסקים, שאם מכר לו קרקע במדה וחסרה חצי אמה, אם אין למוכר להשלים מקרקע שבצדה, המקח בטל ולא דמי לאומר כור עפר מדה בחבל אני מוכר לך דמנכה לפי מה שנחסר, דשאני התם שאמר לו מדה בחבל, והו"ל כאומר בפירוש שמוכר לפי המדה. ועיי' מחנ"א דיני אונאה סימן כג. ובאבן האזול פרק יב ופרק טו מה' מכירה מפרש בדעת הרמב"ן שאע"פ שאינו יכול להשלים יכול להתזיר חלק מהמעות, ואף בסאה זו הדין כן, ורק כשקנה דבר מסוים כגון בהמה או כלי בסלע זו, ששני הדברים אינם ניתנים להשלמה, בזה המקח בטל, עיין שם.

²⁵ שו"ע ונו"כ חו"מ רלב א

²⁶ עיין פתחי חושן חלק ח פרק יד הערה קמא בהרחבה שיטות הראשונים בזה

²⁷ שבמכר לו קרקע ואמר לו שהיא ארוכה כ' אמות, וחסירה חצי אמה ואין לו להשלים מקרקע שבצדה, המקח בטל לגמרי, ופירש"י כאן שאין זה כשאר אונאות שבפחות משתות מחיל איניש, דהתם אין כל אדם יכול לצמצם הדמים, אבל טועה במדה טעות הוא ואדעתא דהכי לא עביד, וכן פירש"י בב"מ דף נו ע"ב, וברשב"ם (ב"ב דף צ ע"א) כתב ג"כ דהוי מקח טעות. מובא בסמ"ע א ב

²⁸ דעת הרשב"א והר"י מיגש דאף בא"א להשלים קנה ומחזיר הטעות דיש קנין לחצאין וכן מוכר שדה ונמצאת חציו גזולה ועיין הרשב"א הביאו ב"י סי' ר' העתקתיו בגליון שם סי' בהגה ועיין לעיל סי' קפ"ב ס"ח ועיין במ"ל סוף הל' זכ"י ובמחנה אפרים הל' זכ"י עיי' א'. ח"י רע"א משם על סמ"ע ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

עוד התבאר בב"מ שם שאין דין אונאה²⁹ בשכירות פועלים, בין בעבודת מטלטלין ובין בעבודת קרקע, שדומה לקונה עבד לזמן³⁰.

במה דברים אמורים³¹ בשכיר יום, אבל בקבלן בעבודת מטלטלין, יש אומרים³² שיש דין אונאה, וקבלן בעבודת קרקע אין בו דין אונאה, ולשיטה זו, אם שכרו בקבלנות לזרוע חטים בקרקע, הרי זה ספק³³ אם הולכים אחר מלאכת זריעת החטים ודינו כקבלן במטלטלין, או אחר הקרקע ודינו כקבלן בעבודת קרקע³⁴. לפיכך אין מוציאין מיד הנתבע, וכן אין משביעין אותו אלא היסת, מפני הקרקע שיש כאן.

ראובן ששכר³⁵ לשמעון בקבלנות לזרוע לו שדהו בזרע של ראובן³⁶, כל מה שצריך לזרוע בקרקע זו בכך וכך ואין עליו אלא מלאכה וטירחת הזריעה,

²⁹ שו"ע ונו"כ הו"מ רכז לג

³⁰ והרי הוא כקרקע, (כשם שאין אונאה במכירת קרקעות ועבדים, ואפילו ביותר משתות אינו חוזר ואף אינו מחזיר אונאה, ה"ה בשכירות, ולדעת הפוסקים שבקרקע יש אונאה ביותר ממחצה, ה"ה בשכירות פועל, ופשוט שאיסור אונאה יש בשכירות.

³¹ שו"ע ונו"כ שם לו

³² ביאר הסמ"ע שאין עליו שם עבד משום שיכול לגמור המלאכה אימת שירצה. ובתרוה"ד (סימן שכג) משמע שאע"פ שפסקו השכר בקבלנות, ואינו משועבד בשעות ובזמן מסוים למלאכתו, אם קצין עמו זמן לגמור השכירות, נדון כעבד, וכן משמע בנה"מ

³³ שו"ע ונו"כ שם לד

³⁴ , והוא בעיא דלא איפשיטא בנמרא, ופסק בשו"ע שאין מוציאין מיד המוחזק. וכל זה לפירוש הרמב"ם בהך בעיא דאיירי ששכרו לזרוע שדה כראוי לה והזריעה משל בעל השדה, וזריעה כראוי לשדה כזו צריכה שיש סאין וזרע רק חמש, וכתב בנה"מ (סק"כ) שאם זרע כראוי לה אלא שנתאנה בדמי השכירות של מלאכת הזריעה, פשיטא דהוי כקבלן דקרקע, שהרי עיקר השכירות היא בקרקע, וגם המאירי כתב כן מטעם דהואיל ונמכר עם הקרקע הרי הוא בכלל קרקע, וסיים שיש שנסתפקו בכך. ובנה"מ (שם) כתב עוד פירוש, דאיירי ששכרו לזרוע שדה בו' זהובים, וכן נשכרים כל הפועלים, אלא ששדה זו צריכה זריעת שש סאין ובעל השדה טעה ואמר לו לזרוע חמש, ואף על פי שלא פשע השכיר ועשה כמו ששכרו, מ"מ יש כאן אונאה, שמה ששאר פועלים נוטלים ו' זהובים מפני שזרעים שש סאין, וזה שלא זרע רק חמש לא היה צריך לקבל רק חמש זהובים, ובוזה מיבעיא בגמ' כיון שהאונאה היתה בשיעור הזריעה, אם נדון בשכירות קרקע או בשכירות מטלטלין, ועי' אבן האזל (פרק יג מה' מכירה) מ"ש על דברי הנה"מ. ושאר הראשונים פירשו הגמרא באופנים אחרים, עי' רש"י ותוס' ורמב"ן ורשב"א, ולשיטתם לא איירי כלל בדין אונאה בשכירות, ולכאורה נראה בדעתם דס"ל שאין לחלק כלל בין קבלן דקרקע לקבלן דמטלטלין, ובשניהם יש דין אונאה, מיהו לדעת הרמב"ן והרשב"א בלא"ה אין דין אונאה אפילו בקבלן דמטלטלין, וכמ"ש לעיל, ונראה שמספיקא דדינא לא יצא ויכול המוחזק לומר קים לי.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם על פי מה שפירשו בסמ"ע סב

³⁶ ועיין בספר עמודי אור סי' ק"ז, באחד ששכר את חבירו לבנות לו בית בקבלנות, וקודם גמר הבנין ראה הקבלן שנתאנה במקח ורצה לחזור. והאריך בזה, ומסיק [שם אות ז'] דנידון זה היינו ממש בעיא דרבא בב"מ נ"ו ע"ב, וספיקא הוא ואין להוציא מיד המוחזק. אך נראה דיש לשום בזה שפית העצים ותיקונן בפני עצמה, דבזה ודאי יש אונאה, ומלאכת הבנין בחיבורו לקרקע בפני עצמה, וכההיא דשוכר פועל עם סוס לעיל סעיף ל"ג בהג"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ובא ואמר לו זרעתי בה זריעה הראוי לקרקע ועדיין לא נשרש הזרע בקרקע³⁷, ובעוד שלא נשרש באו עדים ואמרו שזרע בה פחות מהראוי לה, הרי זה ספק, אם יש לו אונאה אם לא, אי אזלינן בתר הקרקע³⁸, הואיל וזרען בקרקע בטלין אנב קרקע, ואין להקרקע אונאה, או בתר הזרע אזלינן שכל זמן שלא השריש כמונה בכד דמי והרי הוא מטלטלין ויש בו אונאה, לפיכך אין מוציאין מיד הנתבע³⁹ דספק הוא והמוציא מחבירו עליו הראיה.

וכן הדין לענין השבועה⁴⁰, אי טוענו מסרתי לך ו' סאין לזרוע ולא זרעת אלא חמש, והוא אמר זרעתי חמש ומחצה, הדבר ספק כנ"ל ליה אי כמאן דמנח בכדא דמי והרי אלו מטלטלין ונשבעין עליהן שבועה דאורייתא דמודה מקצת, או דילמא בטלינהו אנב ארעא שאין משביעין אלא היסת⁴¹ ולא שבועת התורה, שהרי אין נשבעין שבועת התורה על קרקע.

הלכתא למשיחא

ו. חטין שברעי בקר ושעורין שבגללי בהמה חישב עליהן לאכילה אין מטמא טומאת אוכלין לקטן לאכילה מטמא טומאת אוכלין

³⁷ דאם נשרש ודאי הוא בקרקע.

³⁸ והו"ל קבלן דקרקע, דאילו פועל נקרא עבד ואין להן אונאה. סמ"ע שם

³⁹ והקשה הראב"ד ז"ל, וא"ת ולהוי נמי בקרקע להדר תו לזרוע עד כדי הראוי לה כי עדיין לא נגמרה מלאכתו, וי"ל מפני שתוספות הזרע אינו מועיל לה דשמא למקום שנפל הראשון נופל השני ויתקלקל זה עם זה, עכ"ל הראב"ד. והרמב"ן [ב"מ שם] הקשה על פירוש זה דפירשו הגמרא דאיירי כששכרו לזרוע לו בזרעו, וכתב דזהו בכלל אם אוביר ולא אעבוד כו' [שם ק"ד ע"א], ומשו"ה פירש להאיבעיא בענין אחר, ע"ש. סמ"ע שם

⁴⁰ וזהו החילוק בין האיבעיות, דבאיבעיא הראשונה לא טענו כלל שממונו נשאר בידו, אלא בעד הטירחא והמלאכה שלא רצה לטרוח ולזרוע הרבה ועי"ז בא לידי הפסד, ובאיבעיא שנייה קמיבעיא ליה בטענו ממון שסאה מזרעי נשאר בידך שלא זרעת והוא מודה מקצת. סמ"ע שם סג
⁴¹ דהיסת נשבעין אף על הקרקעות. ביאור הגר"א נא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

חטים שבגללי⁴² בקר ושעורים שבגללי הבהמה שליקטן אין מקבלין טומאה, ואם הישב עליהן⁴³ לאכילה מתמאות טומאת אוכלין.

ז. דנקטינהו וזרעינהו וקא בעי לאיתויי מנחות מינייהו מאי משום דמאיסותא הוא וכיון דזרעינהו אזדא למאיסותייהו או דלמא משום כחישותא הוא והשתא נמי כחושה תיקו

חטים שלקטן⁴⁴ מגללי הבקר וזרעם הרי אלו ספק אם עברה מיאוסן בזריעה, או עדיין הן מאוסין⁴⁵, לפיכך לא יביא מהן מנחות ואם הביא כשר.

ח. פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאא דרך בית הרעי

כפיפה שנטמאת⁴⁶ ובלעה פיל והקיאא דרך בית הרעי הרי היא בטומאתה.

⁴² רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה יז

⁴³ תוספתא סוף פ"ח דטהרות אלא שכתוב בנוסחא שבידינו אף על פי שחישב עליהם לאוכלין אינם מטמאים טומאת אוכלין כנסן לאוכלין מטמאין טומאת אוכלין דלא מהני בזה מחשבה רק מעשה. ואנו אין לנו אלא כנוסחת רבינו ונראה שגם זאת נוסחת הראב"ד מאחר שלא השיגו. ואע"ג שבגמ' דידן הגירסא כגירסת תוספתא דידן צ"ל שגם שם היתה גירסת רבינו משונה משלנו. והכי מסתבר דהא בירידה לטומאה מהני מחשבה, ורק לגירסתינו נאמר בדבר כזה שהרבה בני אדם קצה נפשם בזה לא מהני מחשבה, והרי לעניין משקין גם מעשה לא מהני כמו שסיים בתוספתא, לכן אין תימא דלאכילה לא תיהני מחשבה, ולעניין דינא פשיטא שיש להחמיר כגירסת הרמב"ם ז"ל. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסב סעיף טז ואפשר לפרש דברי רבינו ע"פ גירסת התוספתא דה"פ התוספתא כשליקטן סתם אף על פי שאח"כ הישב עליהם אינם מטמאים אבל אם כנסן לאכילה כלומר אם כשליקטן הישב עליהם לאכילה מטמאים. ומ"ש ואם הישב עליהם לאכילה אליקטן קאי כלומר אם כשליקטן הישב עליהם לאכילה מטמאים אבל אם כשליקטן לא הישב עליהם לאכילה אף על פי שאחר כך הישב עליהם אינם מטמאים. כס"מ שם

⁴⁴ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה יג

⁴⁵ קשה דבגמ' אמרו לא צריכא דנקטינהו וזרעינהו וקא בעי לאיתויי מנחות מינייהו מאי משום מאיסותא הוא וכיון דזרעינהו אזדא לה מאיסותייהו או דילמא משום כחישותא הוא והשתא נמי כחישי תיקו ופירש"י ז"ל והשתא כחישי דכיון דנתעכלו במעי הבהמה שוב אין מגדלין חטים מלאים ובריאים כדמעיקרא ע"כ משמע דלעולם פשיטא ליה לגמרא דאזדא למאיסותייהו אלא מאי דמספקא ליה הוא משום דכיון דכחישי אינם ראויים וא"כ איך כתב רבינו ז"ל ספק אם עברה מאיסותן או עדיין הם מאוסים. ואולי גירסא אחרת היה לו בגמרא או שמא דמפרש דה"ק הך מיאוס הוי משום דהוי ברעי הבהמה דהאי מאיסות כבר אזל אבל עדיין נשאר להם מאיסות אחר שהם כחוישים וכיון שהם כחוישים הם מאוסים כלפי גבוה משום הקריבהו נא לפחתך ודוחק. לח"מ מעשה רקח שם

⁴⁶ רמב"ם הלכות כלים פרק א הלכה ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

ט. כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה

כבר התבאר במסכת קידושין דף נט. שכל הכלים⁴⁷ יורדים לטומאה במחשבה⁴⁸, ואין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה, והמעשה מבטל מיד המעשה, ומיד המחשבה, והמחשבה אינה מבטלת לא מיד המעשה ולא מיד המחשבה.

כיצד טבעת בהמה, או כלים, שחשב עליה להחזירה טבעת אדם, הרי זו מקבלת טומאה במחשבה זו, וכאילו נעשית לאדם מתחלת עשייתה. חזר וחישב עליה להניחה טבעת בהמה כשהיה, אף על פי שלא נתקשט בה האדם, הרי זו מקבלת טומאה, שאין המחשבה מבטלת מיד המחשבה, עד שיעשה מעשה בגוף כגון שישוף אותה, או יתקעה במעשה של בהמה.

היתה הטבעת לאדם, וחישב עליה לבהמה, עדיין היא מקבלת טומאה כשהיתה, שאין הכלים עולין מידי טומאתן במחשבה, עשה בה מעשה ושינה לבהמה, אינה מקבלת טומאה שהמעשה מבטל מיד המעשה.

י. דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מצרית מי הוה עיכול הוה ליה ככלי גללים ככלי אדמה ואין מקבלין טומאה

פיל שבלע⁴⁹ הוצין והקיאן דרך הרעי, העושה מהן כלים הרי הן ספק אם הם ככלי גללים או כלי עין כשהיו.

דף סט:

יא. כלי אבנים וכלי גללים וכלי אדמה אין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים

⁴⁷ רמב"ם שם פרק ח הלכה י

⁴⁸ אולם דוקא כלים או דברים שיש עליהם תורת כלי מיטמו במחשבה אבל מידי דלאו כלי לא מהני מחשבה לשוויא כלי, משנה אחרונה כלים פרק יט משנה א, ופרק כ משנה ד, ד"ה שלשה בתים, ובתפא"י כלים פרק כב אות נווכן בדבר שאין דרכו בכך בעינן מעשה עיין חזו"א כלים כה ס"ק יא יג

⁴⁹ רמב"ם שם פרק א הלכה ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

כלי גללים⁵⁰ כלומר כלים העשויים מגללי בהמה⁵¹, וכלי אבנים, וכלי אדמה וכלי חרס עד שלא הוסק בכבשן⁵², לעולם טהורין, ואין מקבלין טומאה מן הטומאות, ולא טומאת מדרס לא מן התורה ולא מדברי סופרים בין פשוטיהן בין מקבליהן.

**יב. ובלעו זאבים שני תינוקות ... וטהרו את הבשר ... דרכיך ...
... וטמאו את העצמות ... דאקושי טפי**

זאב שבלע⁵³ תינוק והקיא דרך בית הרעי, הבשר טהור והעצמות בטומאתן⁵⁴.

**יג. חיטין שירדו בעבים ... למנחות אמאי לא אלא לשתי
הלחם מאי ממושבותיכם ... לאפוקי דחוצה לארץ ... או
דלמא ממושבותיכם דזוקא ואפילו דעבים נמי לא**

שתי הלחם⁵⁵ אינן באין אלא מן הארץ שנאמר (ויקרא כג פסוק יז) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו',

⁵⁰ רמב"ם הלכות כלים פרק א הלכה ו

⁵¹ כס"מ שם

⁵² כס"מ שם

⁵³ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק כ הלכה ד

⁵⁴ שהבשר רך ומתעכל והעצמות קשים ואינם מתעכלים, וזב דלא כמו שפירש"י תענית דף כב: שפי' שבלעו כשהן שלימין. וטהרו את הבשר – שאינו מטמא טומאת מת, דנתעכל ונתבטל תוך מעיו, וכגון ששהו ימי עיכול, ופירשא בעלמא הוא. וטימאו את העצמות דלא מתעכלו. כס"מ

⁵⁵ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ח הלכה ב ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

חטים שירדו בעבים⁵⁶ יש בהם ספק אם אני קורא בהם ממושבתיכם או אינם ממושבתיכם לפיכך לא יביא ואם הביא כשר⁵⁷.

הלכה למעשה

יד. שיבולת שהביאה שלישי קודם לעומר ועקרה ושתלה לאחר העומר והוסיפה מהו בתר עיקר אזלינן ושרייה עומר או דלמא בתר תוספת אזלינן ועד שיבא עומר הבא

שבולת⁵⁸ שהביאה שלישי קודם העומר, ועקרה אחר העומר וחזר ושתלה, והוסיפה, הרי זה ספק אם התוספת אוסר העיקר שהותר ולא איפשיטא ולחומרא⁵⁹.

טו. ילדה שסבכה בזקנה ובה פירות אפילו הוסיף במאתים אסור

⁵⁶ בפירושא דחטים שירדו בעבים הרמב"ם מסתם לה סתומי, ורש"י ז"ל פי' כששתו העבים באוקיינוס בלעו ספינה מליאה חטין, והקשו התוס' דאי מח"ל וכי בשביל שהיו בעבים הותרו ואי דא"י פשיטא ולכן פירשו שירדו בנס ע"ש. ונראה דרש"י ס"ל דבעבים השיבי כנתעכלו והם כחדשים, וראיה שהרי העבים שותים מהאוקיינוס והרי מי הים מלוחים ומי גשמים מתוקים, אלא שמתמתקין בעבים, וכן מפורש בתענית (ט, ב). ועוד אומר שם לעניין אבק ועפר כיון דמדלי למעלה מן השמים קרי ליה ע"ש, וה"נ בהתמים כיון דמדלי למעלה מן השמים קרינן להו ולא מן הארץ, וכן הוא במדרש רבה בראשית (פ' יג) ודריש לה מקרא ע"ש. ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קיז סעיף ח – ט רמח"ן עיין צפנת פענח [תניינא] הלכות יסודי התורה פרק ו הלכה ז וז"ל "גבי חטים שירדו בעבים אם כשרין לשתי הלחם דאין בהם חסרון דחול ולא מעלה דא"י"⁵⁷ וזה שפסק הרמב"ם הבעיא דחטים שירדו בעבים לקולא לא ידעתי מנ"ל, שהרי הוא ספיקא דדינא ואם פסולים לשתי הלחם הרי לא התירו החדש למקדש לכל המנחות. אך בע"כ א"א להביא אחרים דשמא יצאו בהם והוי חולין בעורה, ואין להקנותם להשניים ליחיד על תנאי דאם יצאו בהקודמים תהא מנחת נדבה, שהרי שתי הלחם הם חמץ כדכתיב: חמץ תאפינה, ואין מנחה של חמץ. שם

⁵⁸ שו"ע ונו"כ י"ד רצג ה
⁵⁹ לבוש ובאה"ג שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כבר התבאר במסכת נדרים דף נז: ובסוטה דף מג: שאם הרכיב⁶⁰ ענף מלא פירות⁶¹ של ערלה בתוך אילן זקן, הפירות של הענף אסורים לעולם, אפילו גדלו הרבה. שאין גידולי היתר מעלין את העיקר האסור⁶² כיון שחיסרון זמן גרם לה, ועוד שעשה מעשה להרכיב זה בזה⁶³. וי"א⁶⁴ שאף הגידולים אסורים.

טז. בצל ששתלו בכרם ונעקר הכרם אפי' הוסיף במאתים אסור

עוד התבאר בנדרים שם שכל דבר שאין זרעו כלה כגון בצל⁶⁵ שנטעו בכרם, ואחר כך נעקר הכרם או שעקר בצל של כלאים ושתלו במקום אחר⁶⁶, ואחר כך צמחו בצלים מן העיקר הנטוע, אף על פי שרבו הגידולים על עיקרו במאתים, הרי אותו העיקר באיסורו⁶⁷, שאין גידולי היתר⁶⁸ מעלין את העיקר האסור כיון שעל ידי תערובת בא לה, ועוד שעשה מעשה ועקר⁶⁹. וי"א⁷⁰ שאף הגידולים עצמם אסורים.

⁶⁰ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק י הלכה טז, שו"ע ונו"כ יו"ד רצד כב

⁶¹ אפי' הן בוסר כיון דאסורין בערלה אסור הכל. חזו"א שביעית סי' ח' סק"ג ובריני ערלה אות ל'

⁶² דין זה הוא בעיא דלא איפשיטא בגמ' והוא ספיקא דדינא ומספק פסקינן להחמיר ונ"מ דאין לוקין ע"ז. חזו"א שביעית סי' ח' סק"ג. וכן נ"מ לערלה בחו"ל. ורק לענין ערלה וכלאים אמרי' לעיל שאין אומרים שרבו גידוליו על עיקרו וביטלוהו והיינו לחומרא מספק, ומספק מחמירים שרבו גידוליו לענין חיוב מעשרות, ואין נ"מ בין טבל דאורייתא לטבל דרבנן כמו ירק וביין שנתערב קודם גמ"מ או לאחר גמ"מ דלעולם לא בטל וכיון דדין זה משום ספיקא הוא ואפשר דמה"ת בטל לכן צריך לעשר אח"כ את המעשר מיני' ובי'. דרך אמונה – ציון ההלכה הלכות מעשר פרק ו ס"ק קט מחזו"א שביעית סי' ח' סק"ו ועי' בפני' הר"א מן ההר ספ"ז דנדרים שב' ג"כ דלמסקנא הוי ספיקא דדינא אמנם בתוס' נ"ז ב' וברשב"א שם כ' דמדאורייתא ודאי גידולין מבטלין עיקר ורק מדרבנן בעי לה ועי' בישועות מלכו כאן שתמה עליהן מסוגיא דמנחות ס"ט ב'.

⁶³ והרי זה כמבטל איסור לכתחילה כמבואר בתוס' ורא"ש בסוגיין

⁶⁴ דעת הר"ן. ודעת הרא"ש להתיר הגידולים כמבואר בש"ך שם לב, ולשון השו"ע והרמב"ם "שאינן גידולי היתר מעלין את העיקר" משמשע שהגידולים מותרים ועיין מש"כ להלן מביאור הגר"א רצו יח

⁶⁵ רמב"ם הלכות כלאים פרק ה הלכה כד, שו"ע ונו"כ יו"ד רצו יח

⁶⁶ כמבואר בירושלמי כלאים פ"ה ה"ו

⁶⁷ דין זה הוא ספיקא דדינא כמש"כ רבנו פ"י ממאכ"א ה"ה לגבי תבואה חדשה, ומספק פסק רבנו כאן להחמיר דאסור דהוא ספיקא דאורייתא אבל אין לוקין עליו. מבואר בחזו"א שביעית סי' ח' סק"ג ו' ועי' בק"ם להמבי"ט שכתב שהוא מדרבנן ועי' בשעה"מ פ"ג מאישות ה"י ועי' בבב"ל ועי' בישועות מלכו שב' דבחול' מותר דהוא ספיקא דרבנן.

⁶⁸ כך דעת הרמב"ם והשו"ע שהגידולין היתר רק שאינם יכולים לבטל את העיקר. ר"י קורקוס ע"ש והגר"א בשו"ע

⁶⁹ והרי זה כמבטל איסור לכתחילה כמבואר בתוס' ורא"ש בסוגיין.

⁷⁰ דעת הר"ן בסוגייתנו ועי' בהגר"א דהשו"ע פסק בכמה מקומות כהר"ן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

